POHJOIS-SATAKUNNAN MAISEMA-ALUEET

JÄMIJÄRVI

Kankaanpään kaupunki

Ympäristökeskus

2014

Sisällysluettelo

Tiivistelmä 3
Johdanto 4
Maisema 5
Kulttuurimaisema 5
Maisema-aluetyöryhmän mietintö I ja II / Maisemamaakunnat 5
Eurooppalainen maisemayleissopimus 6
Maiseman hoito ja suunnittelu 6
Yhteistyö ja tietoisuuden lisääminen 6
Arvokkaat maisema-alueet 7
Historiallinen karttavertailu 7
Satakunnan maakuntakaava 8
Jämijärven maisema-alue 9
Asutuksen historiaa 9
Yleiskuvaus 9
Maisema-alue tyyppi 10
Suojelutilanne 10
Maisema-alue 10
Historiallinen karttatarkastelu 11
Uusi ehdotus maisema-aluerajaukseksi 11
Yhteenveto 11
Lähteet 12

Tiivistelmä

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnin. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on Satakunnassa inventoitu Satakuntaliiton ”Katson maalaismaisemaa” -hankkeessa, jonka yhteydessä on arvioitu maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

Jämijärvelle ehdotettu maakunnallisesti arvokas maisema-alue kattaa laajalti koko Jämijärven ympäristön keskusta-aluetta lukuun ottamatta. Kankaanpään kaupungin ympäristökeskuksessa on laadittu raportti vastineeksi selvityksessä ehdotettuun maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-aluerajaukseen.

Katso maalaismaisemaa -hankkeessa on arvioitu maaseudun kulttuurimaisemia. Kulttuurimaisemissa on keskeistä historiallinen kerrostuneisuus. Täten ehdotettua maisema-aluetta on tarkasteltu historiallisen karttamateriaalin perusteella Kankaanpään kaupungin ympäristökeskuksen toimesta. Raportissa esitetyissä suppeammissa rajauksissa on otettu huomioon myös alueiden hoito maisemallisten arvojen säilyttämiseksi. Olennainen tekijä maisemallisten alueiden säilymisessä on että kuntalaiset ymmärtävät alueen maisemalliset arvot ja hyväksyvät esitetyt aluerajaukset. Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden luomisessa olennaista on alueiden ylläpito ja hoito.

Jämijärvellä on maakuntakaavassa osoitettuja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä (kh2 alueita) nykyisin 7,5 km^2. Uusi maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-aluerajausehdotus on 49 km^2, eli 650 % suurempi kuin aikaisemmat suojellut kulttuuriympäristöalueet. Kankaanpään ympäristökeskuksen raportissa ehdotettujen maisema-alueiden pinta-ala on noin 23 km^2, kattaen noin puolet Jämijärven ympäristöstä. Rajatuilla alueilla sijaitsevat myös Jämijärven maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt (kh2).

Johdanto

Koko Suomessa on meneillään ympäristöministeriön käynnistämä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden lisäksi hankkeessa määritellään maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Inventoinnit suoritetaan ELY-keskusten ja maakuntaliittojen yhteishankkeina. Inventointia varten on laadittu ohjeistus ympäristöministeriön Mapio-työryhmässä.

Edellisen kerran maisema-alueita on tarkasteltu vuonna 1992, jolloin ympäristöministeriön asettama maisema-aluetyöryhmä jakoi Suomen kymmeneen maisemamaakuntaan luonnon- ja kulttuuripiirteiden alueittaisen vaihtelun perusteella. Suomessa on 156 maisema-aluetta, jotka ovat valtioneuvoston vuonna 1995 tekemän periaatepäätöksen mukaan valtakunnallisesti arvokkaita.

Valtakunnallisella tasolla päivitys- ja täydennysinventointien tulosten perusteella koostetaan uusi ehdotus valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Ehdotuksen pohjalta on tarkoitus valmistella uusi valtioneuvoston päätös. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivittäminen edellyttää maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tarkastelua. Satakunnassa arvokkaat maisema-alueet on inventoitu Satakuntaliiton "Katson maalaismaisemaa"-hankkeessa, joka on Lounais-Suomen ELY-keskuksen rahoittama (EAKR).

Maisema-alueiden inventointi on valmistunut keväällä 2014. Inventoinnin tuloksena on esitetty Pohjois-Satakunnassa Kankaanpään alueella säilyväksi valtakunnallisesti arvokas Vihteljärvi-Riihonlahti kulttuurimaisema sekä laajat maakunnallisesti arvokkaat alueet Karviassa, Jämijärvellä sekä Honkajoen ja Kankaanpään alueella Karvianjokilaaksossa.

Kankaanpään kaupungin ympäristökeskuksessa on laadittu tämä raportti vastineeksi ehdotettuihin maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Raportteja on tehty kolme samankaltaista kappaletta Jämijärven, Karvian sekä Honkajoen ja Kankaanpään alueelle sijoittuvista maisema-alueista.

Maisema

Maisema on ympäristö jonka näemme riippumatta siitä missä olemme. Luonnonolosuhteet ja ihmisen toiminta muokkaavat maisemaa jatkuvasti. Maisema ei ole pelkkä visuaalinen elämys tai näköala, vaan maisema koostuu luonnonmaisemasta ja ihmisen toiminnan myötä muokkautuvasta kulttuurimaisemasta. Maiseman kauneus tai vaikuttavuus riippuu katsojasta ja siitä millaiseksi ympäristön kokee. Maiseman merkittävät piirteet ovat monessa tapauksessa syntyneet pitkään jatkuneen ihmisen toiminnan seurauksena[2].

Kulttuurimaisema

Kulttuurimaisema muodostuu ihmisen asuttamasta ja muokkaamasta ympäristöstä. Kulttuurimaisema on moniulotteinen käsite, eikä se itsessään sisällä arvovarausta.[2] Erityisen arvokkaina kulttuurimaisema-alueina voidaan pitää historiallisia, pitkäaikaisen toiminnan seurauksena syntyneitä maisema-alueita.

Maaseudun kulttuurimaiseman perusta on viljelymaisemassa, joka on syntynyt pitkään jatkuneen maatalouden ja karjanhoidon myötä. Perinteisessä maalaismaisemassa pellot sijoittuivat alaville alueille vesistöjen varteen, rakentamisen sijoittuessa suotuisille paikoille selänteiden reunamille. Maatalouden kehityttyä peltoalueet suurenivat huomattavasti ja laaksoalueista tuli avonaisempia. Perinteisestä maalaismaisemasta on muodostunut kirjavampi rakennustekniikan kehittymisen myötä, kun asutus on sijoittunut myös aikaisemmin rakentamiselle soveltumattomille alueille.

Maisema-aluetyöryhmän mietintö I ja II / Maisemamaakunnat

Kulttuurimaisema-alueet on luokiteltu maisemamaakuntiin. Valtakunnallisen aluejaon laati ympäristöministeriön asettama maisema-aluetyöryhmä vuonna 1992 ja nämä arvokkaat maisema-alueet valittiin valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 1995.

Kulttuurimaisemia on arvotettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi alueiksi. Jokaiselta maisemamaakunta jaon mukaiselta maisema-alueelta on suojeltu edustavimmat alueet valtakunnallisella statuksella.

Maisemanhoito on merkittävä osa maisema-aluetyöryhmän mietintöä. Maisemanhoidolla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä joilla kulttuurimaiseman arvo saadaan säilymään tai jopa kohenemaan.[3]

Eurooppalainen maisemayleissopimus

Lähtökohtana valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointiin on Eurooppalainen maisemayleissopimus [1] (173/2006). Sen tavoitteisiin kuuluvat maisemien suojelun, hoidon ja suunnittelun edistäminen.

Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen mukaan maisemanhoidolla tarkoitetaan toimia, joissa kestävän kehityksen näkökulmasta varmistetaan maiseman säännöllinen hoitaminen, ja jolla ohjataan ja yhteen sovitetaan yhteiskunnan, talouden ja ympäristön kehityksen tuomat muutokset.

Maiseman hoito ja suunnittelu

Ilman hoitotoimenpiteitä ei kulttuurimaisemat säilytä arvoistaan ilmettä. Hoitotoimenpiteillä pyritään säilyttämään maaseudun viljelyperinteet ja kulttuurihistoriallinen rakennuskanta. Kulttuurimaisema-alueiden museointi ei takaa maiseman säilymistä tai mahdollista alueen kehittymistä. Laajat suojelualueet vaativat enemmän hoitotoimenpiteitä ja saattavat jopa pysäyttää alueen kehittymisen. On todennäköistä, että kunnan ja kuntalaisten kanssa yhdessä todetuille ja suunnitelluille maisema-alueille on kartoitettavissa suojelu ja hoitotoimenpiteet jotka toteutuisivat, jolloin alue saadaan säilytettyä. Yhteistyöllä voidaan saavuttaa laadukkaat maisema-alueet jotka säilyvät edustavina.

Kulttuurimaisemien säilyttämiseen tulee kiinnittää huomiota alueita suunniteltaessa. Suunnittelulla ja yhteistyöllä luodaan ympäristö, joka mahdollistaa alueiden kehittymisen ja kulttuurihistoriallisten arvojen sekä kulttuurimaisemien säilymisen. Hyvällä suunnittelulla ja harkituilla sijoituspaikoilla luodaan maisemaan sopivaa uudisrakentamista ja mahdollistetaan alueen kehittyminen ja säilyminen. Tällöin maisema-alueille kehittyy uutta kulttuurihistoriallista kerrostuneisuutta joka kertoo alueen jatkuvuudesta.

Yhteistyö ja tietoisuuden lisääminen

Yksi Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen tavoitteista on lisätä tietoisuutta maiseman arvosta, merkityksestä ja muuttumisesta kouluttamalla asiantuntijoita, kansalaisia, järjestöjä ja viranomaisia. Tietoisuuden lisääminen edesauttaa maiseman suojelua, kun niihin asioihin osataan kiinnittää huomiota arkiympäristössä.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointiohjeessa on otettu yhdeksi inventoinnin lähtökohdaksi yhteistyö paikallistuntemuksen saamiseksi. [2] Kunnan edustajan ja kuntalaisten kanssa on hyvä yhdessä arvioida suojeltavien alueiden tarve, jolloin alueita voidaan kehittää elinvoimaisuuden takaamiseksi heikentämättä kulttuurimaisemia. Yhteistyönä

kartoitetuille alueille on mahdollisesti helpompi kohdistaa ja laatia tarvittavia maisemanhoidollisia toimenpiteitä, joka lähtökohtaisesti on viljelykulttuurin säilyminen.

Arvokkaat maisema-alueet

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin yhteydessä on ehdotettu maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat maaseutumme edustavimpia kulttuurimaisemia, joiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.

Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita löytyy maisemamaakunnittain, joilla suojellaan kullekin maisemamaakunnalle tyypillistä ja edustavinta kulttuurimaisemaa. Edustavimpien alueiden suojeleminen ja niille alueille kohdistettavat hoitotoimenpiteet ovat tehokkaampi keino suojella maisemamaakuntia edustavia maisemakokonaisuuksia, kuin useiden laajojen alueiden osoittaminen suojeltavaksi ja hoitotoimenpiteiden unohtaminen. Laajoja suojelualueita muodostettaessa tulisi osoittaa tarvittavat suojelu- ja hoitotoimenpiteet sekä määrärahat niiden ylläpitämiseksi.

Pohjois-Satakunnan maisema-alueet edustavat Lounaismaan maisema-aluetta Satakunnan järviseutuna sekä Suomenselän maisematyyppiä. Lounaismaan maisema-alue tyyppiä Pohjois-Satakunnan järviseutua on suojeltu valtakunnallisesti merkittävänä maisema-alueen Kankaanpään ja Lavian alueella Vihteljärvi – Riihonlahti kulttuurimaisemana ja Noormarkun ruukki – Villa Mairea maisema-alueena[3]. Suomenselän maisematyypille ominaista aluetta on suojeltu valtakunnallisella statuksella seuraavilla maisema-alueilla: Lehtimäen vaara-asutus, Ähtärin reitti, Muurasjärvi, Reisjärven Keskikylä - Kangaskylä.[3]

Historiallinen karttavertailu

Historiallisten karttojen vertailussa nähdään että vielä 1920 – 1930 luvuilla peltoalueet ovat olleet suhteessa pienialaisia. Pellot sijoittuivat suotuisimmille alueille, lähinnä vesistöjen ääreen laaksoalueille. Nykyisin peltokäytössä olevat alueet ovat tällöin olleet muun muassa niittyjä tai soistumia. 1920-luvulla kehittyi maataloudessa käytetyt koneet, joka mahdollisti tehokkaamman maanmuokkauksen. 1970 -luvun kartoista nähdäänkin kuinka peltoalueet ovat laajentuneet lähelle nykyistä mittakaavaa. Perinteiset maatalousalueet ovat siis olleet huomattavasti suppeampia kuin nykyiset laajat peltoalueet.

Perinteisesti asutus sijoittui selänteiden reunamille, paikkoihin joissa oli suotuisat olosuhteet, pienialaisten peltoalueiden auetessa kohti laaksoa. Rakennustekniikan kehityttyä otettiin käyttöön aikaisemmin rakentamiselle soveltumattomia paikkoja jolloin asutus hajautui.

Satakunnan maakuntakaava

Satakunnan maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita (vma). Vma-alueeseen sisältyy rakennettu kulttuuriympäristö ja niihin kuuluvat merkittävät rakennusperintökohteet ja ne ovat maisemamaakunnittain jaettujen maisema-alueiden edustavimpia alueita. Vma-alueiden osalta suoritettiin ympäristöministeriön käynnistämä päivitysinventointi, jonka yhteydessä arvioitiin myös maakunnallisesti arvokkaat alueet. Maakuntakaavassa on myös erikseen esitetty valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (kh1), jossa otetaan huomioon alueiden rakennettu kulttuuriympäristö ja rakennusperintökohteet.

Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on otettu maakuntakaavassa huomioon kh2 alueina eli maakunnallisesti merkittävinä kulttuuriympäristöinä. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja näille alueille sisältyvät merkittävät rakennusperintökohteet. Merkinnällä kh2 osoitetut alueet suojelevat jo nykyisin maakunnallisia kulttuurimaisema-alueita.

Näiden merkintöjen suojelumääräyksen mukaisesti alueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, luonto-, ja ympäristöarvot ja huolehdittava ettei edellä mainittuja arvoja vaaranneta tai heikennetä. Alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

2. ALUEIDEN ERITYISOMINAISUUKSIA ILMAISEVAT MERKINNÄT		
vma	**VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE** Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Alueeseen sisältyvät rakennetut kulttuuriympäristöt ja niihin kuuluvat merkittävät rakennusperintökohteet on osoitettu kaavaselostuksen liiteosassa B2 karttateknisistä ja mittakaavallisista syistä.	*Suunnittelumääräys* *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.* *Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.*
kh1 kh -1	**VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ** Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueeseen sisältyvät rakennetut kulttuuriympäristöt ja niihin kuuluvat merkittävät rakennusperintökohteet on osoitettu kaavaselostuksen liiteosassa B2 karttateknisistä ja mittakaavallisista syistä.	
kh2 kh	**MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ KULTTUURIYMPÄRISTÖ** Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Alueeseen sisältyvät merkittävät rakennusperintökohteet on osoitettu kaavaselostuksen liiteosassa B2 karttateknisistä ja mittakaavallisista syistä.	*Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*
kh3 kh3	**PERINNEMAISEMA** Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisema-alueet.	*Suunnittelumääräys* *Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot.*
	MERKITTÄVÄ RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN KOHDE Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävät, alle 10 ha:n laajuiset rakennetun kulttuuriympäristön kohteet.	*Suunnittelumääräys* *Kaikista kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.*

Jämijärven maisema-alue

Asutuksen historiaa

Jämijärven alueesta asutettiin ensimmäisenä Jämijärven ns. alisenpään rannat. Heiskasta, Soinista, Kierikasta, Hintusta, Ylipeijarista, Tuorista ja Kontista on löydetty mainintoja jo 1540-luvulta, jonka jälkeen asutuksen leviäminen Jämijärven alueella pysähtyi noin 200 vuodeksi. Pohjois-Satakunnan kunnat ovat kuuluneet Suur-Ikaalisten alueelle, josta laajamittaisempi kiinteä asutus on 1600-luvulla lähtenyt leviämään erämaa-alueille. 1700-luvulla alkoi Jämijärvelle levitä asutusta ja 1800-luvun alkupuolella ensimmäiset talot erosivat lopullisesti Ikaalisista. 1800-luvun puolivälissä Jämijärvelle saatiin lupa oman kirkon rakentamiseen ja 1900-luvun taitteessa saatiin Jämijärvelle itsenäisen kirkkoherrakunnan oikeudet.

Yleiskuvaus

Jämijärvi sijoittuu harjujakson pohjoispuolelle, sen välittömään läheisyyteen, jolloin jä rven eteläpuolella kohoaa mäntyvaltainen metsävyöhyke. Jämijärven ranta-alueet ovat laajalti maatalouskäytössä. Myös historiallisen karttatarkastelun perusteella Jämijärven ympäristö on itä- ja länsiosiltaan ollut suotuisaa viljely-ympäristöä. Jämijärven maisemaa elävöittävät useat pienet saarialueet jotka ovat maatalous käytössä, etenkin järven itäosassa.

Maisema-alue tyyppi

Itäosan maatalouskäytössä olevat saarialueet ja järveä tiiviisti rajaavat peltoalueet luovat kulttuurimaisemakokonaisuuden Lounaismaan maisema-alueen piirteiden mukaisesti. Jämijärvi sijoittuu Lounaismaan ja Suomenselän maisemamaakuntien vaihettumisvyöhykkeelle.

Lounaismaan maisema-alue tyyppiä, Pohjois-Satakunnan järviseutu, on suojeltu valtakunnallisesti merkittävänä maisema-alueen Kankaanpään ja Lavian alueella Vihteljärvi – Riihonlahti kulttuurimaisemana ja Noormarkun ruukki – Villa Mairea maisema-alueena, sekä Suomenselän maisematyypille ominaista aluetta on suojeltu valtakunnallisella statuksella seuraavilla maisema-alueilla: Lehtimäen vaara-asutus, Ähtärin reitti, Muurasjärvi, Reisjärven Keskikylä - Kangaskylä. [3]

Suojelutilanne

Maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö alueita (kh2) on 7,5 km^2. Uusi maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-aluerajaus on 49 km^2, eli 650 % suurempi kuin aikaisemmat suojellut kulttuuriympäristöalueet. Tässä raportissa ehdotettujen maisema-alueiden pinta-ala on noin 23 km^2 kattaen noin puolet Jämijärven ympäristöstä. Näillä alueilla sijaitsevat myös Jämijärven maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt (kh2).

Maisema-alue

Jämijärven itäosassa sijaitsee Jämijärven kunnan vanhimmat kulttuurihistorialliset ympäristöt, rakennukset ja viljelykulttuuria edustavat maisema-alueet sekä länsipuolella sijaitseva kapea lahti edustaa vaihtelevaa peltojen ja metsäsaarekkeiden värittämää kulttuurimaisemaa, joka laskee kohti lahtea. Nämä ovat myös maakuntakaavaan merkittyjä maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä.

Historiallinen karttatarkastelu

Vuoden 1923 kartasta (liite 3) nähdään että etenkin Jämijärven itäosassa, sekä jonkin verran lännessä, on jo ollut alueita peltokäytössä. Historiallinen kerrostuneisuus muodostavat näille alueille historiallista arvoa. Etenkin Jämijärven itäpuolella järven ympäristössä olevat alueet ovat olleet viljelykäytössä kuten nykyäänkin. Jämijärven länsipuolella, ranta-alueita lukuun ottamatta, on suurin osa suotuisista alueista ollut niittykäytössä.

Jämijärven eteläpuolella ei ole juurikaan ollut maataloutta vuoden 1923 kartan mukaan. Tämän alueen historiallinen kerrostuneisuus on uudempaa, ja muodostunut maatalouden kehittymisen myötä, verrattuna Jämijärven itäosaan tai länsipuolen lahteen. Vuoden 1959 kartasta (liite 2) nähdään että peltoalueet ovat jo laajentuneet lähelle nykyistä mittakaavaa. Tuorein maatalouden kehitys näkyy historiallisen karttatarkastelun perusteella järven eteläpuolella ja länsipuolella sijaitsevan lahden itäpuolella peltoalueiden laajentumisena nykyiseen maastokarttaan verrattuna (liite 1).

Uusi ehdotus maisema-aluerajaukseksi

Historiallisen karttatarkastelun mukaan kohdennettujen uusien maisema-aluerajaus ehdotusten lisäksi, rajauksen yhteydessä on huomioitu Jämijärven kaakkoispuolelle sijoittuva Jämin matkailukeskus, joka on ympäristöineen maakunnallinen matkailun kehittämisvyöhyke. Myös Mielahden seutu on toiminut jo pitkään matkailun kehittämisen alueena.

Yhteenveto

Maisema-alueiden keskittäminen, suppeammille mutta merkittävimmille alueille, mahdollistaisi yhdessä kunnan ja kuntalaisten kanssa toteutettuna maisemallisten arvojen säilymisen, sekä jättäisi kunnalle kehittymismahdollisuuksia. Olennainen tekijä maisemallisten alueiden säilymisessä on että kuntalaiset ymmärtävät alueen maisemalliset arvot ja hyväksyvät esitetyt aluerajaukset.

Maisemallisia arvoja suojeltaessa olisi hyvä miettiä että riittävätkö kulttuurimaiseman säilymisen kannalta tärkeät hoitotoimenpiteet, joita on kohdistettu nykyisille maakunnallisesti merkittäville kulttuuriympäristöalueille, uusien maisema-alueiden laajentuessa merkittävästi. Ovatko toimenpiteet riittävät maisemien ja kulttuuriympäristöjen säilyttämiseen.

Lähteet

1 www.coe.int/europeanlandscapeconvention

2 Inventointiohje, valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnit, Ympäristöministeriö MAPIO-työryhmä 10/2010

3 Maisema-aluetyöryhmän mietintö I Maisemanhoito ja II Arvokkaat maisema-alueet, Mietintö 66/1992, Ympäristöministeriö

Esitykset Varsinais-Suomen ja Satakunnan arvokkaiksi maisema-alueiksi, Satakuntaliitto: http://www.satakuntaliitto.fi/katsonmaalaismaisemaa

- LIITTEITÄ 4 kpl

Kankaanpään kaupunki
Ympäristökeskus
PL 36
38701 KANKAANPÄÄ

Ympäristösuunnittelija
Katri Kuusisto
katri.kuusisto@kankaanpaa.fi
040 647 2551

Kaupunginarkkitehti/
Aluearkkitehtivastaava
Ilmari Mattila
ilmari.mattila@kankaanpaa.fi
044 577 2726

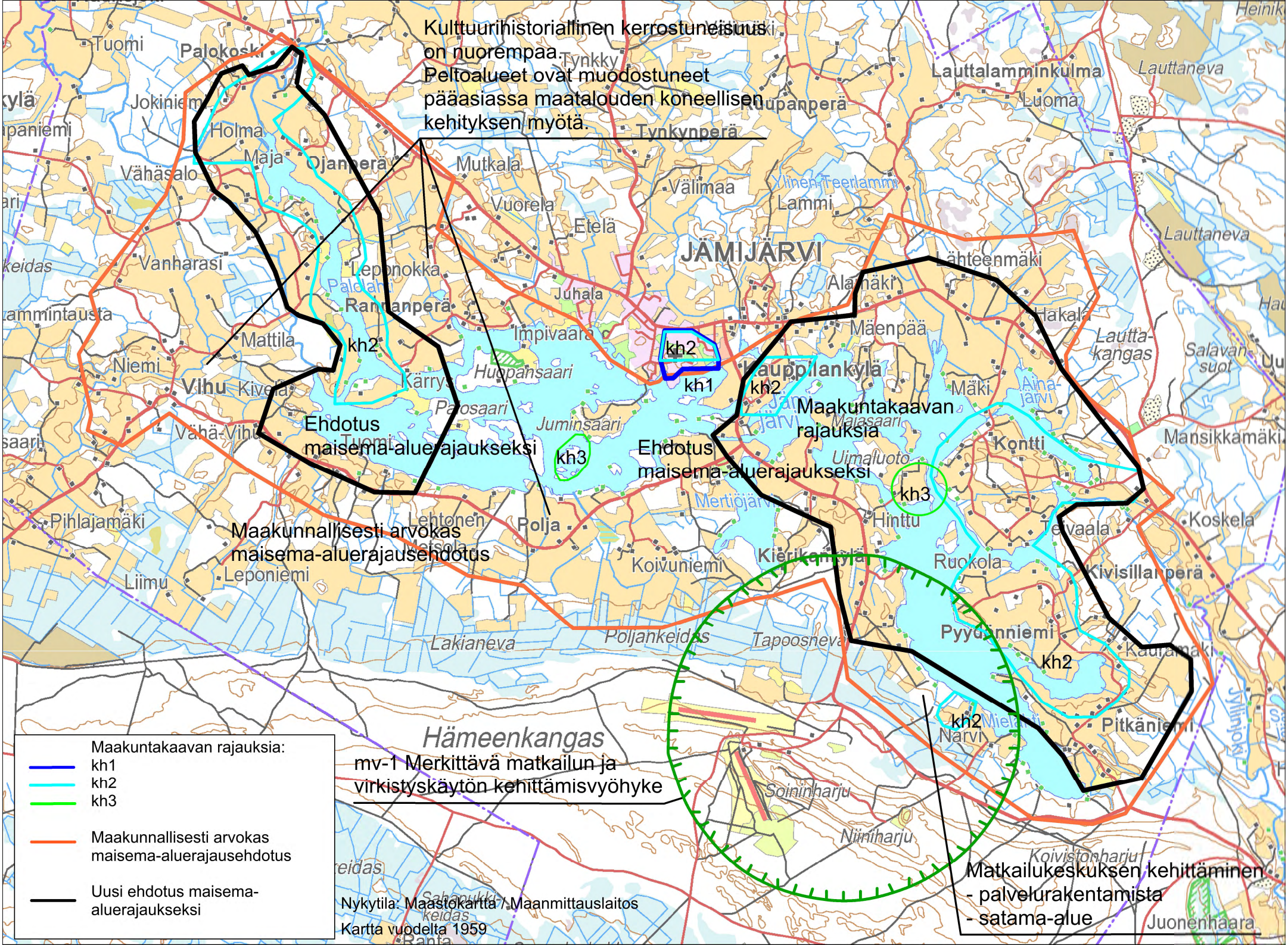
Kulttuurihistoriallinen kerrostuneisuus on nuorempaa.
Peltoalueet ovat muodostuneet pääasiassa maatalouden koneellisen kehityksen myötä.
Ehdotus maisema-aluerajaukseksi
Maakunnallisesti arvokas maisema-aluerajausehdotus
Maakuntakaavan rajauksia
Ehdotus maisema-aluerajaukseksi
Hämeenkangas
mv-1 Merkittävä matkailun ja virkistyskäytön kehittämisvyöhyke
Matkailukeskuksen kehittäminen
- palvelurakentamista
- satama-alue
JÄMIJÄRVI
Kauppilankylä
Kierikanylä
Pyydänniemi
Pitkäniemi
Kivisillanperä
Ranta-anperä
Tynkynperä
Palokoski
Tuomi
Jokiniemi
Holma
Maja
Ojanperä
Vähäsalo
Mutkala
Vuorela
Etelä
Välimaa
Lammi
Lauttalamminkulma
Lauttaneva
Luoma
Vanharasi
Leponokka
Juhala
Lähteenmäki
Alamäki
Hakala
Mäenpää
Mattila
Niemi
Vihu
Kivelä
Kärry
Huopansaari
Impivaara
Lauttakangas
Salavansuot
Mäki
Ainajärvi
Pajosaari
Juminsaari
Vähä-Vihu
Kontti
Mansikkamäki
Uimaluoto
Mertiojärvi
Hinttu
Tervaala
Koskela
Pihlajamäki
Lehtonen
Polja
Koivuniemi
Ruokola
Liimu
Leponiemi
Lakianeva
Poljankeidas
Tapoosneva
Kaulamäki
Narvi
Soininharju
Niiniharju
Koivistonharju
Juonenhaara
kh1
kh2
kh3
Maakuntakaavan rajauksia:
kh1
kh2
kh3
Maakunnallisesti arvokas maisema-aluerajausehdotus
Uusi ehdotus maisema-aluerajaukseksi
Nykytila: Maastokartta / Maanmittauslaitos
Kartta vuodelta 1959

LIITE 1

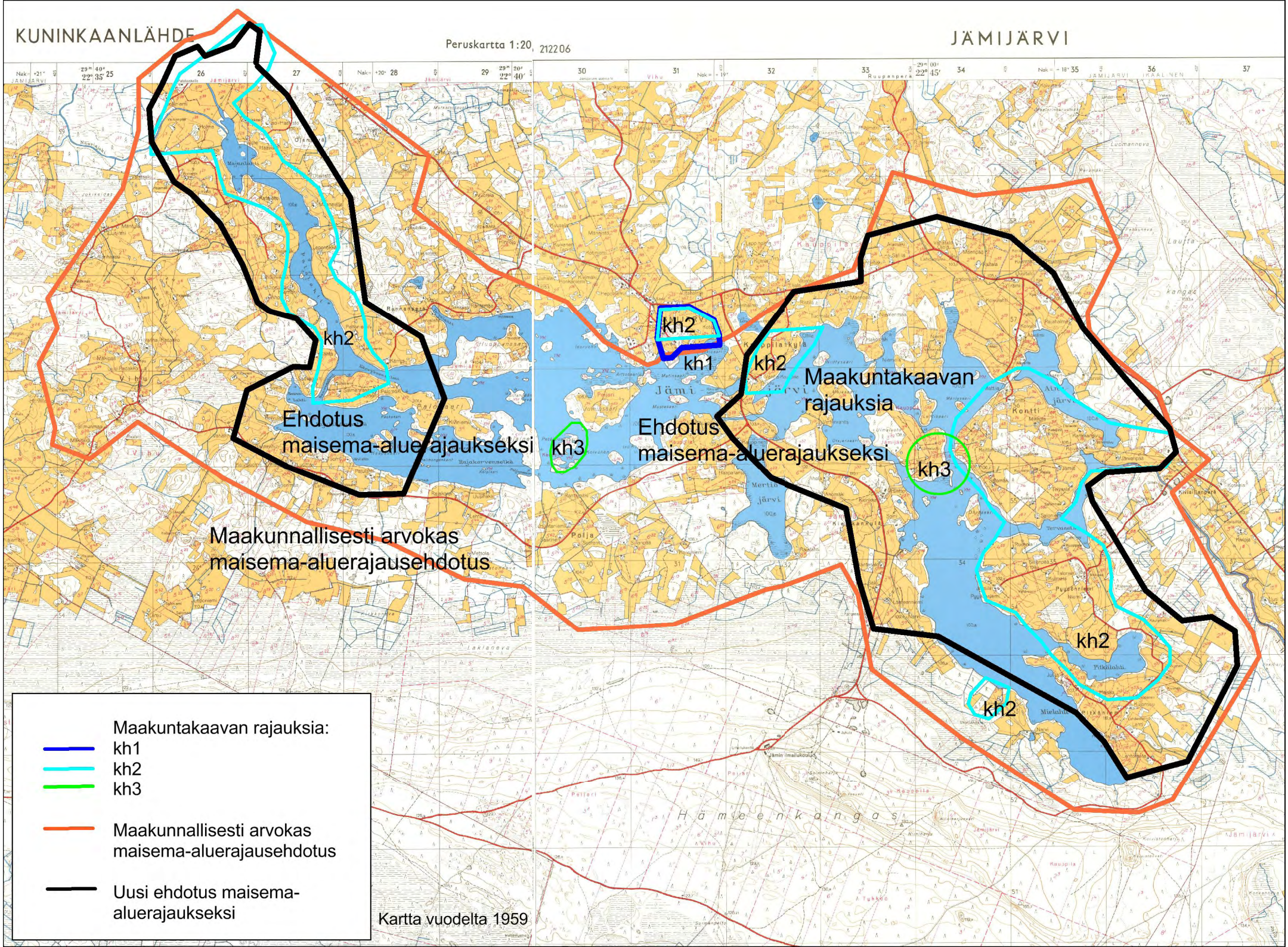
KUNINKAANLÄHDE
Peruskartta 1:20
212206
JÄMIJÄRVI
kh2
kh1
kh2
Maakuntakaavan rajauksia
Ehdotus maisema-aluerajaukseksi
kh3
Ehdotus maisema-aluerajaukseksi
kh3
Maakunnallisesti arvokas maisema-aluerajausehdotus
kh2
kh2
Maakuntakaavan rajauksia:
kh1
kh2
kh3
Maakunnallisesti arvokas maisema-aluerajausehdotus
Uusi ehdotus maisema-aluerajaukseksi
Kartta vuodelta 1959

LIITE 2

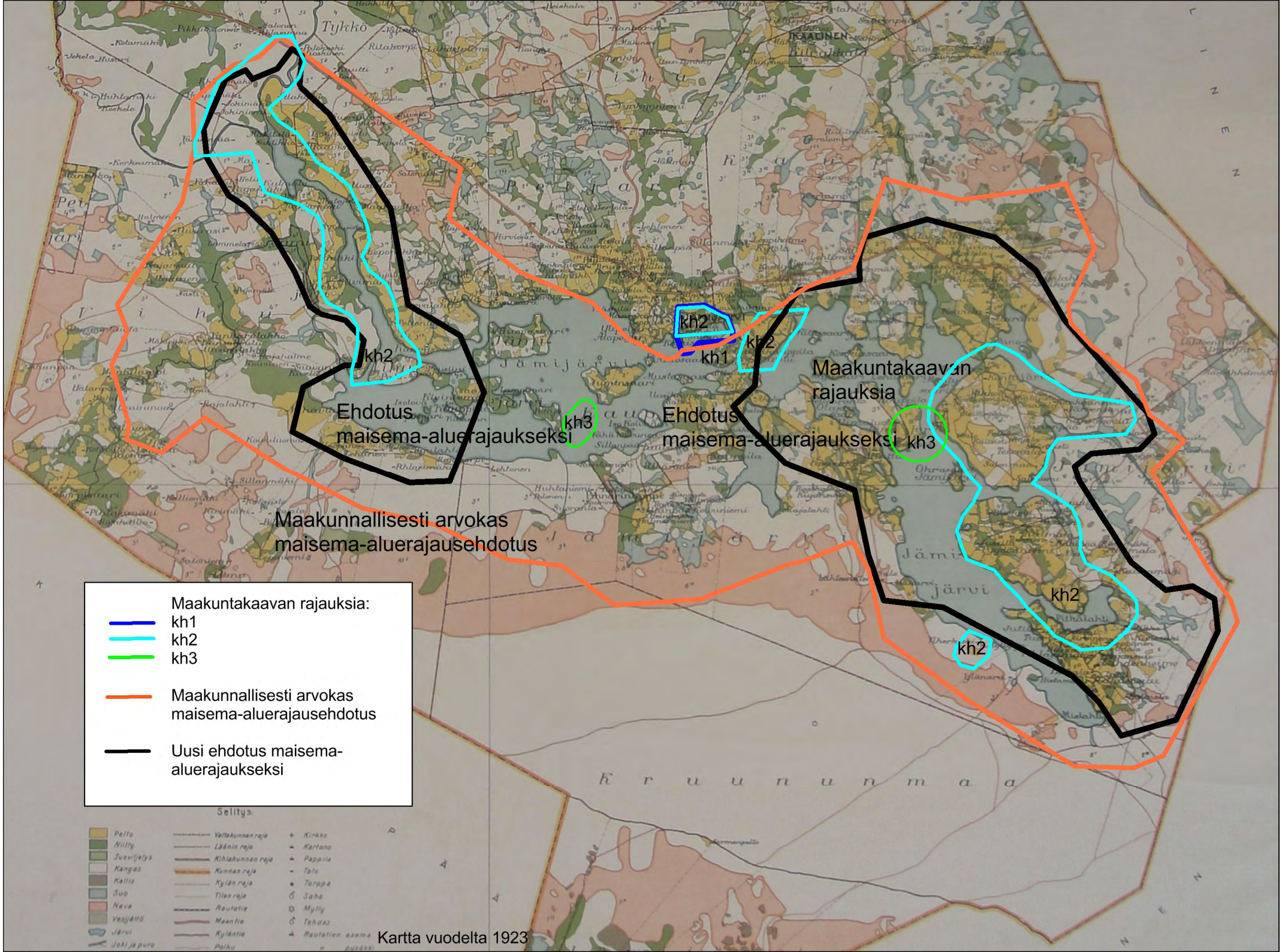
Maakuntakaavan rajauksia:
kh1
kh2
kh3
Maakunnallisesti arvokas maisema-aluerajausehdotus
Uusi ehdotus maisema-aluerajaukseksi
kh1
kh2
kh3
Ehdotus maisema-aluerajaukseksi
Maakuntakaavan rajauksia
Maakunnallisesti arvokas maisema-aluerajausehdotus
Selitys
Kartta vuodelta 1923

LIITE 3

Jämijärvi

Satakuntaliiton esittämään maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alue ehdotukseen tehtyjen rajausmuutosten perusteet:

- Elinkeinotoiminnan ja maisema-arvojen huomioimisen kannalta ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa kaikkia avoimia peltoalueita arvokkaiksi.
- Lähes kaikkien avointen peltomaisemien osoittaminen arvokkaiksi on kohtuutonta maanomistajien ja kunnan kannalta.
- Maisema-alue luokitus tulisi osoittaa keskeisille alueille.
- Edustavimmat maisemamaakuntien mukaiset maisema-alueet on suojeltu valtakunnallisesti arvokkaina maisema-alueina (vma).
- Kun koko Pohjois-Satakunnan alueella on laajat maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet menettää arvotus merkitystään ja hankaloittaa maankäytön ohjattavuutta. Eri viranomaiset tulevat soveltamaan tulkintaa, mikä luo rajoituksia ja hankaloittaa alueiden kehittämistä uusin toiminnoin.
- Maaseudun kehittäminen ei voi kaikkialla tapahtua maiseman ehdoilla (esim. tulevaisuudessa mahdollisesti yleistyvät laajat uusiutuvan energian tuotantoalueet).
- Laajojen maisema-alueiden hoidon ja ylläpidon järjestäminen sekä niiden kustannukset ovat ongelma.
- Maisema-alueiden rajaaminen tulisi tehdä yhdessä kunnan edustajien ja kuntalaisten kanssa. Tietoisuus lisää maiseman arvostusta ja turvaa niiden säilymistä.

Jämijärven maisema-aluerajaus

- Maisema-aluerajaus on keskitetty alueille joilla sijaitsee merkittävimmät kulttuuriympäristöarvot ja kulttuuriympäristökohteet
- Rajauksessa on otettu huomioon historiallisen karttavertailun avulla kulttuurihistorialliselta kerrostuneisuudeltaan merkittävimmät alueet.
- Jämin alueella sijaitsee merkittävä matkailun ja virkistyskäytön kehittämisvyöhyke, joka ulottuu Jämijärven ranta-alueelle saakka.